

פרופ אלמוג עוז והוואטסאפ של סלמה מעוספיה

04/08/2013, מאת: פורטל הכרמל

"חברתי המקסימה, סלמה, היא עלמה צעירה בת 23 מהכפר עוספיה, שלא נפרדת מהסמארטפון שלה. "אפשר להציץ ברשימת ה-WattsApp שלך?" שאלתי בהיסוס. "בהחלט, למה לא", היא השיבה, בנדיבות אופיינית."

כך כתב פרופ' אלמוג עוז בקיר שלו בפייסבוק, על אודות תופעת WattsApp בחברה והפוסט גרר לייקים ותגובות.

אז הצצתי, ואל תשאלו איזה עולם ומלואו גיליתי: לא פחות מ-16 קבוצות ותת קבוצות שיח, ולכל אחת שם, תפקיד ושפה משלה. זה צוהר סוציולוגי כל כך מעניין שביקשתי את רשותה לשתף גם אתכם. אז ככה:

- בקבוצת "נוראית לזמאן" (תרגום חופשי: בנות שלא אכפת להן או שאין להן כסף בעת הנוכחית) שותפות שתיים-עשרה חברות מהכפר: בושרה, הנד, סלמה ח', עביר, חנין, ננסי, סוסאן, נסרין, יסמין, הודא, דנה וג'ונה. אלה "כל החברות שגדלתי איתן לאורך השנים, והצלחנו לשמור על קשר אולי לא הדוק אבל בטוח חזק. אנחנו משתפות זו את זו בכל מה שעובר עלינו ומעדכנות זו את זו בעניינים חברתיים ואישיים."

מחליפים טקסטים, תמונות ומסרים קוליים. החברות אפילו עשו תחרות קריוקי וירטואלית משלהן: "כל אחת מקליטה את עצמה בהערה קולית ומשתפת". תנאי המשחק מחמירים: על כל משתתפת לשיר פזמון שמתחיל באות האחרונה של הפזמון הקודם ומי שלא שולח קליפ קולי תוך 3-4 דקות נפסלת.

- קבוצת "הוואוש" (הוש = שקט בערבית) היא "קבוצה הכוללת את החברות הטובות שלי: בושרה, הנד, עביר, סלמה ח'. אנחנו משוחחות ומעירות זו לזו על הכל, מסכמות את היום, ולא מפסיקות לתת ביקורת על קבוצת 'נוראית לזמאן'. כמובן שלבנות 'נוראית לזמאן' אין מושג על קיומה של "קבוצת הביקורת". מצד שני לחלק מבנות "הוואוש" אין מושג שגם עליהן אפשר לרכל - בפורום מצומצם יותר, כלומר עם בושרה והנד, שהן "החברות הכי קרובות אלי". הפורום הזה, הפעיל בכל יום יום, זכה לכינוי ההולם "שיחות לאחר חצות". שפת ההתכתבות תלויה בכל אחת ואחת. חלקנו מעדיפות לענות בעברית או ערבית וחלקנו עונות בערבית באותיות עבריות או עברית באותיות ערביות. חייבים לגוון בחיים."

- "גיל הזהב" הוא הפורום שמאגד את עביר, ליזה ואיה, והוא מוקדש לתכנון מפגשים. מדברים בו "על דברים חשובים (לא נפרט כאן). "את ליזה הכרתי דרך עביר, וזה קרה בתחילת כיתה י'. מאז היא נחשבת לחברה הכי טובה שלי ודרכה הכרתי גם את איה, שהיא בת דודתה ועבדה איתי תקופה ארוכה בנטוויז'. קראנו לקבוצה בשם הזה כי אנחנו נשמעות לעצמנו כמו זקנות משועממות, עם אלפי סיפורי חיים שאף פעם לא נגמרים. מדברות בינינו אך ורק בעברית, כי איה למדה בבית ספר יהודי בחיפה ומעולם לא למדה לכתוב ולקרוא ערבית.

- "מנחלי ומדברי" (משהו כמו רחש בחש, או חוסר שקט) הוא פורום המאגד את מייסה, אמאני, מונאיה, זוהרה, ראועה, יפה, אמליה, פנינה, סיגל, ראויה. "אלה בנות הדודים והדודות מכל הגילאים והצדדים. אנחנו דנות בכל ענייני המשפחה ובנושאים אישיים הקשורים בחיינו המשותפים. באיזה שפה אנחנו מתכתבות? השאלה הנכונה היא באיזה שפה אנחנו לא מתכתבות. בעצם יש לנו שפה משלנו, המוכרת רק לבנות המשפחה. שילוב של עברית, ערבית ו'אבו-פארסית'."

אבל עם כל הכבוד לכל הבנות-דוד, לעתים צריך להצטמצם, ובשביל זה יש את פורום "בנאת לח'לאת למושכות", יעני בנות הדודה מצד האימא: ראועה, זוהרה, מונאיה ואמאני. "כיון שאנחנו קרובות בגיל, אפשר לשוחח לא רק על משפחה, אלא גם על נושאים עדכניים הקשורים לחברה הסובבת אותנו, וכמובן על לימודים."

- לעתים, חשוב וכדאי להתייעץ עם בת דודה גדולה. בשביל זה יש את הפורום "בת דודותי" הן כאחיות לי", שבו חברות חנן, זהרה, אמאני, מונאיה - "כולן גדולות ממני ב-4-5 שנים ואפשר להחליף איתן דעות על מהות החיים והעמיד. ומה שיותר חשוב זה שבכל צרה ומצוקה אני תמיד מוצאת אותן לידי - ושוקראן לווטסאפ."

- "לויין יא? עת"א" (לויין=לאן, עת"א=לתל אביב) היא קבוצה שרק נשים וכולן להבין את תפקידה בחיים. "אנחנו משנות בכל פעם את השם בהתאם ליעד, ומי שרוצה מוזמנת להצטרף. אבל לתל אביב יש יותר מצטרפות, כי שם הקניות."

- את הקבוצה "ילה וינתא ננטלע נחתפל?" (מתי אנחנו יוצאות לחגוג?) הקימה בת הדודה ראועה "שקטנה ממני בשנתיים, יחד עם אחותה התאומה זוהרה, לרגל יום הולדתה של בושרה, החברה הטובה שלי, שבה תכננו לאן לצאת ואיפה ניפגש, ומאז אנחנו לא מפסיקות לדבר!". הללויה!

- הפורום "איסא ננערף מין עריס חנין" (רוצות לדעת עכשיו מי החבר של חנין) הוקם עם בושרה. "אנחנו שתי חברות שלא מפסיקות לדבר, לנתח דברים ולתת ביקורות לאחרות. הייתה לנו תחושה שיש לחנין חבר חדש שלא סיפרה לנו עליו. לכן החלטנו להקים קבוצה וקראנו לה על שם הסיטואציה".

- "ח'ריג'את אלמדעים פוג' 4" (בוגרות התיכון למדעים, מחזור 4) הוא פורום שכולל את סלאם, מית'אל, יארא, מיסאא, ספאא, ג'נוה, בושרה והנד - "החברות שלי מתקופת התיכון. באמצעות הקבוצה הזאת אנחנו שומרות על קשר שכמעט התנתק בגלל המרחק בינינו, כי כל אחת גרה בכפר אחר. תודות לווטסאפ, הקשר חודש".

- הפורום המכונה "אוכל" משותף להודא, סוסאן, יסמין ובושרה, והוא נועד רק לשיחות על אוכל, כלומר מה ואיך מכינים, מתכונים, תבלינים וכדומה. כאן מדברים בערבית בלבד, כי יותר קל להסביר איך מכינים אוכל דרוזי בערבית. אבל לעולם לא נצליח לבשל כמו סבתא

- הפורום "אלאח'וה אל- אעיזאא" (אחים יקרים) כולל את ארבעת האחים למשפחת אבו-פארס: מייסה, אנוור ועומרי. "למרות שאנחנו בקשר יומיומי, הקמתי את הקבוצה הזו בשביל שאוכל לשתף אותם במה שעובר עליי בשעות ובדקות שהם לא נמצאים איתי".

- קבוצת "בנות העבודה" מוקדש לקשר "עם כל הבנות שאיתן עבדתי בעבר: נאהד, מייסה ס', מלאק, ארוה, רואה, זוהרה. כאן מדברים רק בעברית".

- הפורום "ולד עלה לטריק" (תינוק בדרך) הוקם "ברגע שאני, עביר ובושרה הבנו שעביר בהריון. היא משתפת אותנו בכל מה שעובר עליה, כי היא פשוט מוכרחה לעשות את זה. גם אנחנו מוכרחות".

- "כריסטו ואלאק'זאם לת'לאת" (כריסטו ושלושת הגמדים) הוקם יחד עם כריסטינה, ראועה זוהרה. "את כריסטינה הכרתי דרך ראועה זוהרה, שגם היא קטנה ממני בשנתיים. קראנו לקבוצה הזו בשם הזה בגלל שכריסטינה גבוהה, וביחס אליה אנחנו נמוכות מדי. אבל בשביל זה יש עקבים.

יש עוד קבוצה אחת קטנה, שבאמת אי אפשר בלעדיה. וכאן לשם שינוי אין בנות, אלא רק גבר צעיר ומקסים, אהבת חיי. כאן השיחות נעימות ומרתקות במיוחד וגם אתה ידידי הסוציולוג, למרות הסקרנות שלך, לא תקבל גישה. בינינו, לו אמיר, החבר שלי, היה שולח לי את המסרים הראשונים באמצעות ה-WattsApp, לא היה לו סיכוי. הרי גבר שמתחיל עם בחורה באמצעות אפליקציה חנימית הוא קמץן שלא יבזבז עליה כסף משלו"

אז תגידו, הן לא נחמדות הבנות האלה? כל כך חברותיות ומפרגנות.

כשאנחנו נפרדים סלמה אומרת לי בחיך: הבחורים אצלנו נוהגים לומר: "טוב לג'רה עת'מהא בתטלע לבנת לאמהא", כלומר הבחורה מקבלת את אופן ההתנהגות שלה מאימה. אז נכון שאנחנו חופרות כמו האימהות שלנו, אבל להן אין WattsApp, בינתיים.

פרופ אלמוג הוא בוגר בית הספר הריאלי בחיפה. אלמוג הוא בנו של מפקד חיל הים לשעבר זאב אלמוג.

את התארים הראשונים שלו בפילוסופיה ובסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, וכן את התואר השני בסוציולוגיה עשה באוניברסיטת תל אביב. את הדוקטורט בסוציולוגיה קיבל באוניברסיטת חיפה.

עוז אלמוג מתראיין בקביעות בכלי התקשורת בארץ ובעולם על תופעות שונות בחברה הישראלית, ומרצה בכנסים וימי עיון העוסקים בתרבות הישראלית.

אלמוג משמש כיועץ למוזיאונים ומוסדות מחקר, לכלי תקשורת ולמוסדות ממשלתיים וציבוריים שונים. בין המפיקים שנעזרו בשירותיו המקצועיים נמנים: מפיקי סדרת הכתבות של ה-BBC על ישראל (לרגל שנת היובל), מפיקי הסדרה "תקומה" (סדרה היסטורית על תולדות המדינה לרגל יובל למדינת ישראל, ערוץ 1, 1998), מפיקי הסדרה "סוסיאת בחלל" (סדרה תיעודית היתולית על תולדות התרבות הפופולרית בישראל, ערוץ 8, 1998) ומפיקי הסדרה "סקס ישראלי" בכבלים (2003).

אלמוג הוא פרופסור בחוג ללימודי ארץ ישראל באוניברסיטת חיפה משנת 2004 **וחוקר בכיר במוסד נאמן למדיניות ציבורית בטכניון משנת 2007**. ב-2010 מונה ליו"ר "ועדת המקצוע להוראת מדעי החברה סוציולוגיה" במשרד החינוך. נשוי ל"ד"ר **תמר אלמוג**, המלמדת בפקולטה לחינוך, אוניברסיטת חיפה.

תמונת ד"ר עוז מויקפדיה.